శ్రీరస్తు.

శ్రీమన్మహాదేవసేవార్జిత విభుత్వ

సాహిత్య సౌహిత్య సత్కవిత్వభాసి

రాజా మంత్రిప్రగడ భుజంగరావ్

బహద్దర్ జమీందారువారిచేత

రసభావయుతముగ

రచియింపబడిన

యీ

గానామృతం

బను

గానచిత్ర గ్రంథము

గుంటూరు కాలేజి ప్రధానపండితులును

వివిధార్థ నిరూపణాతత్వనిరతచిత్తులునగు

నేతి-వేంకటసుబ్బరాయశాస్త్రులవారి

ప్రతిభచేత

శోధితమయి

సుగుణశోభితమగు రీతి

ముద్రితమయి

చెన్నపురిని

"వైజయంతి" ముద్రాశాలయందు

శ్రీదుర్ముఖిపౌషశుద్ధనవమిం

బ్రచురమయ్యె.

1897.

[పంచపాది సీసపద్యము]

ఉపోద్ఘాతము.

ఆర్యవర్యులారా!

సకలలోకములకుఁ దల్లియగు శ్రుతిసతీమతల్లి భయభయభ్రాన్తస్వాన్తులయిన తనపిల్లల నెల్లరఁ గరుణాకటాక్షమున రక్షింపఁగోరి వారివారి యధికారమునకుఁ దగువిధముగా ననేకముఖంబుల నిరతిశయానన్దకన్దమగు మోక్షమునకు సాక్షాత్సాధనమగు జ్ఞానయోగంబును బరంపరాసాధనంబులగు కర్మయోగభక్తియోగంబులును బరమాదరంబున నుపదేశించుచున్నది. అందువలన మనుజాలంబులును దమకు రుచించిన మార్గముల నవలంబించి యపవర్గమున కభిముఖులయి మెల్లంగుట కవకాశము కల్గుచున్నది. భూతలంబునఁ గేవలజ్ఞానయోగులైన సయుత్తమాధికారులు కోటికొక్కరు నూటికొక్కరుగానుందురు. తక్కినవారందఱును మధ్యమాధికారులుగాను మందాధికారులుగానుందురు. కావున వారికిఁ గర్మయోగ భక్తియోగములే ప్రధానంబులయి చూపట్టుచున్నవి. అందునుఁ గలియందలి మానవులనేకులు కేవలము మందాధికారులు గావున వారికి ముక్తిసాధనములలోని భక్తియోగమే ప్రధానభూతంబయి కానంబడుచున్నది. పరమార్థంబగు పరతత్త్వంబు నిరుపాధికంబయ్యును సోపాధికంబుగాఁ దక్కుమతియొక్కవిధముగా నారాధింప నశక్యంబగుటంబట్టి భక్తియోగాసక్తిగల కొందఱు నామధేయరూపధేయ మయంబులయి శుభవిధాయకములయిన యుపాధుల నాధారముగఁజేసికొని హరిహరాది దివ్యమూర్తులను భవ్యవచనరచనల సంగీతభంగి ననుసరించి యంతరంగ బహిరఙ్గంబుల నుతించుచు సేవించుచున్నారు. సామవేద నిదానంబై నామరూపాత్మక సప్తవిధ స్వరవర్ణస్వరూపంబగు గానంబు వీణాదిసాధనముఖంబుల వర్తిల్లుచు మార్తాండమండలాంతర్వర్తియగు శ్రీమ

స్నారాయణుం బ్రతిపాదించుచున్నది యని యుపనిషద్వి జ్ఞానధనుల యుల్లములకుఁ దేటి తెల్లముగాఁ దెల్పుచున్నది. మోక్షాపేక్షగల మానవుండభిమానము మాని శ్రీకృష్ణాభిధానుభగవానుఁ జిత్రచరిత్రసూచక చిత్రగానంబుల వినుతింప వలయునని భాగవతము "గాయన్విలజ్జోవిచరేదసంగ" అను వచనముచేఁ దెల్పుచున్నది. పశుశిశుసామాన్యమునకే చిత్తమునందు సత్వవృత్తింబాదుకొల్పు సంగీత విశేషంబు భగవద్ధ్యానపరాయత్తులగు వారిచిత్తముల సత్వవృత్తింబాదుకొల్పుట యొకవింతకాదు. పూర్వోక్తమగు నట్టిపరమేశ్వరారాధనంబున మునుమున్ను బాహ్యాలంబనము లేక యంతరాలంబనము చేకూరనేరదు కావున నారంభములకు బాహ్యారాధనంబే ప్రధానభూతంబయి కానంబడుచున్నది. ఆ యంతరంగబహిరంగోపాసనలఁ జేయునపుడు వైరాగ్యభాగ్యముగల భక్తులు శాంతరసప్రధాన గానవనోరచనలఁ బ్రశాంతమగు పరమేశ్వరస్వరూపము నారాధించుచున్నారు; రాగాయత్తచిత్తులగు వారు శృంగారరసప్రధానములయిన సంగీతవచనంబులచే వల్లవీవిలాసవముల్లాసము నభినయించు శ్రీకృష్ణభగవానుని జగన్మోహనదివ్యరూపమును నుతించుచు సేవించుచున్నారు. అట్టియుపాసన చూపట్టునిచో రాగాభిభూతచేతస్కుల యుల్లంబులు పల్లవించి దైవంబనుమాటయేని పాటింప నేర్చునొక్కా! రాగముతో దైవగానము పలిపిననయ్యది తదధిష్ఠానప్రభావముచే నేనాఁటికేని దైవనిష్ఠను సమకూర్పకమానదు. అగ్ని నాశ్రయించిన యయఃపిండంబునదాహకతాశక్తి కలుగకమానునా! ఇక్కాలమున నెక్కడఁజూచినం బెక్కండ్రు రాగద్వేషాది దోషదూషిత చేతస్కులే గావున నట్టివారికి భక్తిరుచిచూపుట కది పరమయుక్తియని చెప్పనొప్పును. ఇమ్మాట చక్కఁగావిచారింపని వారిమానసమునకు వెక్కసముగాఁ దోఁచిన నది యుపాధిదోషముగాని వస్తుదోషముకానేరదు. తత్త్వజ్ఞానఘనులగు మహనీయుల్ల శ్రోత్రంబులకు శృంగారచరిత్రంబులును బరమార్థప్రతిపాదకములయి తోఁచుంగావునఁ దాదృశరసప్రతిపాదక గానవిశేషంబు పామరులకే యుపకారముగాని ప్రాజ్ఞులకపకారము కాదగు

నియమంబులేదు. మున్ను పరమభక్తాగ్రేసరులగు శ్రీనారాయణతీర్థస్వాముల వారు శ్రీకృష్ణభగవానుల శృంగారరసభరితసంగీతములతోఁ 'కృష్ణలీలాతరంగిణి' యను గ్రంథమురచించి యనేకముఖంబులస్తుతించి సగుణబ్రహ్మసాక్షాత్కారముఁ గాంచి తత్వనిష్ఠాగరిష్ఠులై జీవన్ముక్తులయి తరువాత విదేహముక్తిఁజెందలేదా! వారిజ్ఞానసంపదకాసగుణోపాసన రవంతయే నంతరాయము కలుఁగఁజేయనే ర్చెనా! ఆగ్రంథాంతంబున నుపనిషద్రహస్యముల సంగీతరూపముగాఁ బ్రచుర పఱుచుటయే వారిజ్ఞానవైరాగ్యభాగ్యము సూచించుచున్నది. శ్రీజయదేవకవీంద్రుఁడు శ్రీకృష్ణుని శృంగారచరిత్రమును శ్రోత్రపేయముగా "గీతగోవింద" మను పేరిట రచించి యనేకవిధంబుల నారాధించి జ్ఞానధనుఁడై యౌపనిషద్రహస్యములఁ గొల్లఁగా వెల్లడిచేయుచుఁ "ప్రబోధచంద్రోదయ"మను వేదాంత నాటకంబు రచించి తనయంతేవాసినుద్ధరించి బ్రహ్మభావంబు సంపాదింపలేదా! అట్టిగ్రంథంబులమ్మహనీయుల కుపకారమ్ములు కాకపోయెనా! భగవదుపాసన యేవిధముగానైన నుపకారముచేయకమానదు. ఇట్టియభిప్రాయంబు మనంబునం బెట్టియే శ్రీమహారాజరాజశ్రీ శ్రీరాజా మంత్రిప్రగడ భుజంగరావు బహద్దరు జమీందారుగారు శృంగారరసప్రచురముగా నీ "గానామృత"మను గ్రంథమును రచించినారు. వారును శాంతరసప్రధానత్వము సూచింపఁదలంచియే యుపక్రమోపసంహారములయందుఁ దత్త్వప్రతిపాదకంబులగు నుతివచనంబుల రచించినారు. శ్రీవారు గోదావరీమండలస్థమగు నేలూరునందునివాసమేర్పఱుచుకొని, లక్కవరము, బయ్యనగూడెము, బిళ్లమిల్లి, వెల్ల, మున్నగు ప్రదేశముల నేలుచు, సతతము శివాసక్తింవ్రతమాల సల్పుచు నిగర్వశిరోమణియు, సరసులునై, యాంధ్రభాషాయోషామణింజేరఁదీసి మిక్కిలి గౌరవనీయులుగా నెన్నఁదగియున్నారు. (1) మార్కండేయశతకము (2) శ్రీహరిశతకము (3) ఈశ్వరశతకమునను శతకత్రయమును, పిదప 'నలనాటకము'ను, రచించిరి. ఇప్పుడు 'శృంగారరసవాహిని' యనుపేర నొక నూతనప్రబంధమును రచించుచున్నారు. ప్రస్తుత

కాలానుగుణ్యముగా వచనప్రబంధముల వ్రాయ నుద్యుక్తులై యున్నారు. వీరి సర్వకార్యములఁ జక్కఁ జేయుచు, ఆంధ్రభాషను వృద్ధిపొందించు మార్గముల నెక్కొల్పుచు, పరమేశ్వరుండు వీరికి దీర్ఘాయు వొసంగుఁగాత! గుణగ్రహణ పరాయణులగు సుధీవరేణ్యులారా! తమరపరభారతీమూర్తులరగుటంబట్టి యీ పుస్తకంబున విస్తరిల్లియున్న చిలుకపలుకులవలన నెంతయు సంతరింతురుగాక. మఱియుం దమరు విబుధశిఖామణులగుటంజేసి యీ భుజంగరాయకళానిధివలన జనించిన యీ గానామృతముం జదివిచూచి పరితృప్తివహించి నా యిప్పలుకులఁ గుప్పలుకుప్పలుగా నుప్పతిల్లునున్న తప్పులన్ని యుక్షమించి కటాక్షింపవలయు నని ప్రార్థించుచున్నాఁడను.

ఇట్లు భవద్విధేయుఁడు,

నందిరాజు - చలపతిరావు.

శ్రీ

కృతినాథస్తుతి.

శ్లోకము.

శ్రీమద్ధ్యాయామిమిధ్యాచకచకవిరచద్వైచిత్యసత్యస్వరూపమ్।
హృద్యంసన్మౌనివేద్యంప్రతిమహితసతీభాగ్యసౌభాగ్యకన్దమ్।
సిద్ధంసర్వానువిద్ధంపరమశివమయంభవ్యదివ్యప్రకాశమ్।
మార్కండేయేశ్వరాఖ్యంనతజనసుఖదంభాగధేయంమదీయమ్॥

శ్రీరస్తు.

గానామృతము.

శ్రీమార్కండేయస్వామి నేనమః.

శ్రీకృష్ణస్తుతి

ఉ॥ శ్రీవిలసిల్లు నే విభుని - చిత్రచరిత్రల నెల్లఁ దత్త్వవి
ద్యావిశదాత్ములౌ మునిజ - నాధిపులౌపనిషద్రహస్యముల్।
వాచిన చేసె చేసి యుష - వర్గ నిరర్గళ పూజ్యరాజ్యుల।
శ్రీవిభవంబుఁ దాల్తురల - కృష్ణుఁ బరాత్ము మవిన్నజించెదన్॥

కృష్ణస్తుతి.

3. జంఝూటి రాగము. ఆదితాళము.

పల్లవి శ్రీలాముని జన-పాలా భవ భయ
వేల్కానతి సుర-పాలా సుశీలా॥

2 రామాకలుషవి-రామా జగదభి
రామాఘనసుఖ-ధామా సుధామా॥ శ్రీలా॥

3. ధీరామహిమగ-భీరామహితవి
చారాసదవన-సారావతారా। శ్రీలా॥

4. గోపాలకకుల-దీపాయితఖిల
పాపాసురహర-చాపాధిరోపా॥

5. శృంగారసురుచి-రాంగా సరసభు
జంగాధిప సద-పాంగానుసంగా॥

సరస్వతిప్రార్థన.

4. హిందుస్థాని కాఫీరాగము. ఆదితాళము.

పల్లవి. నలువరాణి-వాణీ-అలినీలవేణి॥

1. సురుచిరవాణీ-భరణపగాణీ
సరసిజపాణీ-పరమపురాణీ॥

2. వరగణపేటీ-దురితకవాటీ
యరిగిరికోటీ-హరశతకోటీ॥

3. శ్రుతిశతభూషా-శ్రుతిహితభాషా
నతకృతపోషా-శ్రితనుతవేషా॥

4. విమలచరిత్రా-కుమతిలవిత్రా
కమలసునేత్రా-సుమసమగాత్రా॥

5. వినుతశుభాంగా-మనుఘనరంగా
వినతభుజంగా-వనసదపాంగా॥

శివప్రార్థన.

5. హిందుస్థాని కాఫీరాగము: ఆదితాళము.

పల్లవి. శివదైవమేవసేవే॥

1. మణిచయఘృణిమయఫణిదివ్యభవ్యకరణమ్॥ శివ॥

.2 రణజయచణశయగణనమ్యరమ్య-చరణమ్॥ శివ॥

3. నుతిపరమతిసురపతిప్రాజ్యరాజ్యభరణమ్॥ శివ॥

4. హతమనుగతదనుసుతసర్వగర్వహరణమ్॥ శివ॥

5. శుభకరమిభహరమభయాత్మకాత్మకిరణమ్॥ శివ॥

6. త్రిభువనవిభుమినసుభుజంగశృంగశరణమ్॥ శివ॥

గణపతిప్రార్థన.

5. జంఝూటిరాగము. ఆదితాళము.

పల్లవి. శరణురా గణ రాజరారా
పరా వరా పరాకురా॥

1. నతజనపోషా-హతఘనదోషా
శ్రుతిభాషా-నుతవేషా॥ శరణు॥

2. చరణసరోజాఽ-భిరమణపూజా
కర రాజాఽ-మరభూజా॥ శరణు॥

3. దురితలవిత్రా-పరమపవిత్రా
సురమిత్రా-హరపుత్రా॥ శరణు॥

4. అనుపమవిద్యా-ధనమునిహృద్యా
యనవద్యాఽ-ఘనవేద్యా॥ శరణు॥

5. పరమభుజంగాఽ-దరసుభుజంగా
భరణాంగా-పరభంగా॥ శరణు॥

గానామృతము.

స్వరసాహిత్యములు.

7. బిళహరిరాగము: ఆదితాళము.

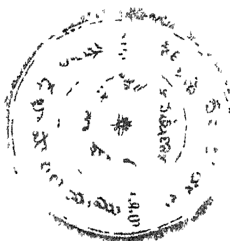
గాపాధప మగరిగరిప సధపారి-
బాలామణి బిగికవుఁగిలి విడఁజాలి-
గారిసాస నిధసరి గాపా-
జాలిమాలి కనుఁగొనవేరా!-
ధపధాసా-రిసరీగా-
వినవొరా! - యనువొరా!
మగరి సనిధపమగరి॥
కినుక యిటుచనునఁటర॥

1 ధపమగరీ-పమగరిసా-
నతియనెరా-గతియనెరా-
నిధసరిగపధ సాని-
సతి, కుటిల గతి నీకు-
ధగరీ సనిధప మగరి॥
వ్రతమా ? మదికఱుగదుర ? ॥

2. గగరిగాస-రిరిసనీధ-ససరిరి-
బెదరువారి-పొదలమారి-పసగిడు-
గగపమాగ-గరిగగధపధా-
సుదతిఁజేరి-మదనుఁడదయుఁడై-
గగపధాప-ధధసనీధ-గరిసరి-
మదముమీఱి-మొదనుమారి-తెలియలెదు-

ససనిధాప-ధధపపామ-గరిసరి॥ గాపా॥
ప్రవర మేటి-పదనునూరి-గురియిడె॥ బాలా॥

3. ధాపమగగపా-ధపా-
మంగళమిఁకనం-గనం-
మగరిగారిసనిధరీ-గరీ సనిధపా-ధస-
గన,భుజంగశయ భుజం-గపుంగవశుభం-కర-
పధ సరిసారిస
యళులకురంగట,-
సరిగప గాధప-
చిలుకలచెంగట,-
పమగరిగాధపసా-
కొలఁకులముంగిటఁ,దా-
సరీరి-సగాగ-
నలంగి-నలంగి,
సరీరి-సనీని
తలంగి-తొలంగి,
ధపాప-మగాగ-
మలంగి-మెలంగి,-
రిసారి-గపా-
కలంగె-నురా -
ధపమగరిసా-గరిసనిధపా-
మగలుకొనెరా-మరతేఁజనురా!-
ససా-పపా-సపా-సారీ॥ గాపా॥
పరా-కురా-బిరా-నరారా॥ బాలా॥

గానామృతము.

స్వరసాహిత్యములు.

---

8. హిందుస్థాని కాఫీరాగము రూపకతాళము.

స్వ॥ సా ని ధ నీపమ గారి సా-
సా॥ సా ర స లోచన వే చె రా-
స్వ॥ నీ గారి మాపా నిని॥ సానిధ॥
సా॥ వే మాఱు నీ రాకకు॥ సారస॥

1. సారి గరిసనిధనీ-పాధ నిసనిపమగా
కోరి వలచినదిరా-మారు సతికిఁబ్రతి రా
రీ గమ గరిసనిసా-నీసరి గరిసారిమపని॥ సానిధ॥
చేరికవుగలిడరా-యేరిని మదిగోరకుచెలి॥ సారస॥

2. మాపమ గరిసరి గమపమా-
రాజ వ దనయెదనువలరా-
పధనిసపసనిని పమా-
జుముదముకదురశర రా-
ప ని స రి గ రి స ని ప మా-
జింబఱుప బెద రి ని జ రా-
గరిసని పనిసరి గ మా-
జవని ని నుశరణ నెగా-
గరిగ మా-నిధప మా-
జగతి రా-జ గతి రా-
సనిపమ గ రి మ సని॥ సానిధ॥
జనవర మనపవుర॥ సారస॥

3. సా రి గ మ రి గ స గ రి-

ఆమగువ నగవు మొగ-

స ని ప స ని ప మరి గమ గరి-

మల క లువ లచెలి గెలిచెడు-

సా ని ప-

నా చె లి-

రి గ మరి మపని మప ని ధ ని-

సొగ సుఁగ నులుతొఁగ ల మిగులు-

స సా రి గ రి స ని నీ-

మ రా ళి గ మ న సు మా-

ప పా ధ ని ధ ప మ గా-

య రా శి చి కు ర సు మా-

రి రీ గ మగరి ని సా-

వ రాల తరువుసుమా-

ని నీ ప ని సగరీ మప ని స రిగని సరిప నిసమపని-

క డా ని మి సి మిడాల్ దెలుపు బ లుపుజిగిబిగిఁగొను చనులు-

సని పమ గరిమ ప ని ధ ని స-

ప సి డి క డ వ లఁ దె గ డె డుర-

రి గ మ సా-

క లి కి రా-

ధ ని స పా-

చి లు క రా-

రి గ మ సా-

న త భు జం-

రి మ ప ని ధ ని॥ సానిధ॥
గ పతి వినుత॥ సారస॥

---

9. కల్యాణిరాగము: ఆదితాళము.

స్వ॥ సా ని ధ రి స ని ధ ప మ గ మపదా-
సా మి చె లి ని ను వ ల చి పి లి చె రా-
రి స ని ధ ప మ - గ మ ప ధ ని॥ సాని॥
స మ య మి ది య - స కిఁ గ లి య॥ సామి॥
సా రి గ మ ప మ ధ -స ని ద ప మ ద-
ఆ మెలఁత కలఁత-క ల నినుఁగని-
ధ గ రి స-ని ద-రి స ని ద ని॥
క లి య-గఁ జ ని-యు లి కి ప డు॥ సామి॥

1. మా ప ద ప మ-ప ద ప మ గ మ ప ద ని ద-
ఆ ప డఁ తు క-యొ డ లి యొ డు వు న డ కొ
ద ని స రి స ని ద ప మ ప ద-
వ డు వుఁ దొ డ ల బె డఁ గుఁ గ న-
గ మ ప ద ని ద-ప మ గ మ ప ద-
జ డ వ డు గు లు-నె డ ద లు క డు-
ధ ని స రి స ని ద ప ద ని॥ సాని॥
స డ ల సు డి వ డు దురుర॥ సామి॥

2. పా మ ద ప మ గ రి-
ని క్కు-చ ను లె ప యి-
గా మ రి గ మ గ రి-
నొ క్కు-లు ప ఱ చు చు-

సా రి ని స గ గ రి-
చె క్కి లి ప లు మ లు-
సా ని ద ని స గ రి-
నా క్కు చు వ ల పు ల-
పాము-దాప-సాని-రీస-
హాళిం-జాలి-కేళిం-దేలి-
గ రి సని-రి స ని ద-
కి ల కి ల-న గ వు లం-
స ని ద ప-మ ప ద ని॥ సాని॥
గొలుపుచు-సా గి య ర॥ సామి॥

3. సా ని ధ ని స ని ద పా మ గ రి సా-
అంగ జుండు గ న య ముం గొ న య ముం-
ధ ని స రి గ మా ప ద ని-
గొ లి పె ర భు జం గ న ర-
పా మదప మ గ-
పుం గ వ వ ర ద-
రీ గ మ గ రి గ-సా ధ ని స రి గ-
తా ళిం గ ల దు ర-వే ళిం గ డ ప క-
సా గ మా ద ని॥ సాని॥
లీ ల నే ల ర॥ సామి॥

IO. వసంతరాగము ఆదితాళము.

స్వ॥ సా ని ధ మా గ గ మా-గ మ ధా ద ని॥ సాని॥
చా న రా వే చ న వే-స కి పా లి కి॥ చాన॥

గానామృతము.

1. సా రి గ రి స ని ధ నీ-
మా న ము వ ల దిఁ క నా-
ధా ధ ని ధ మ గ రి గా-
మా న ము వి డఁ ద గు నా-
స ని ధ ని ధ మ ధ ని॥ సాని॥
మ న వి వి ను మ న వె॥ చాన॥

2. మా గ మ ధ మ గ రి స ని స రి గా-
ఆ మ గు వ బి గువు చనుఁగ వ బల్-
గ రి మ గ ధ మ గ రి స రి-
సొగసుఁ గఁగ నె ద బి గి-
మ మా గ రి స ధ ధా మ గ మ-
త టా లు న నె ప టా లు మ ను-
నినీధ-ససాని-ధనీధ-మధామ-
తుటారి-మిటారి-నటారి- క టా రి-
గ మ ధ ని॥ సాని॥
యగు బలె॥! చాన॥

3. సా ని ధ ని స రి గ రి స ని ద ని ధా-
ఆ క లి కి చి లు క ల కొ లి కి సు మా-
గ రి స-ని ధ ని-ధ మ ధ-
వ ల పు-గె లు పుఁ-గొనఁగఁ
ని సా రి గ రి స-నీ స రి స ని ధా-
శీ లా రఁ గ ఁ సి-నీ ప ను పు ను దా-
రి స ని ధా - గ రి స దా -
న య ము గా-భ య ము గాఁ-

ని స రి సా ద ధ ని ని-
గో ను భు జం గ వి ను తు-
ప స రి గ రి స- ని స రి రి స ని-
ర తు ల కృ తు ల-న తు ల గ తు ల-
ధ ని ధ మ-గ రి స స-
న నఁ గి యుఁ-బె నఁ గి యు-
ని ధ మ గ మ ధ ని॥ సాని॥
మ ను పఁ దె లు ప వె॥ చాన॥

కృష్ణలీల.

II. శంకరాభరణరాగము: అటతాళము.

పల్లవి॥ బంగారు తండ్రియఁటే - యశోదానీ - పట్టి కొంటెకాడఁటే॥

1. అంగనరో! యెంత-చంగనాచి వెనీవు-
ముంగిట నేనాడు-బంగరు కెంపుల-
బొంగరములుకన్నా-అంగఁజేసి పైట-
కొంగుచరవికెను-ఉంగనడాచితె! -
దొంగతనము నె-ఱింగినాఁడన-
సంగునకుఁ జెలు-పంగల, నవియు-
సంగుమనియు-ప్పొంగుచనుల జె-
చెంగునంగొని-భంగపఱచెను॥ బంగారు॥

2. ఎట్టివాఁడోనీదు-పట్టిచూడవమ్మ-
యెట్టుసైతుమమ్మా-
కట్టుపగలందఱి-యెట్టయెదుట నెక్క-

చిట్టిపూలబంతి-కట్టి నాపయినైచి-
కుట్టెఁగుట్టెన దె-గట్టి తేలునీదు-
కట్టుచీరెదూరె-నెట్టులోకొక్కు! యని-
యట్టెపైఁబడి-పుట్టమూడిచి-
బిట్టుకౌఁగిటఁ-జుట్టికుచములఁ-
బట్టి, బయలున-నిట్టనిలువుగఁ-
బెట్టివవ్వుచుఁ-దట్టెచేతుల॥ బంగారు॥

3. బిత్తరి! నీవెంత-యొత్తోకాంతునని-
హత్తికౌఁగిటనొత్తెనే॥
అత్తచూచిమా-యత్తగారుకోప-
మెత్తియోరా! యోరి! -మత్తడంతునన్నఁ-
బెత్తనంబునీకు-సత్తువలేదునీ-
చిత్తమురీతికే-లెత్తిసల్పువాఁడ-
గుత్తకొనినీ-మత్తకాశిని-
క్రొత్తగుబ్బల-మత్తడంచెద-
తత్తధిమితధి-తత్తయనిన-
నైత్తికొనిపటు-గెత్తియాడెనె॥ బంగారు॥

4. దండనునానాథుఁ-డుండఁగావాతెఱ-
గండిపడనొక్కెనే॥
దుండగీఁడువాఁడె-వండురా? యనఁజనుఁ-
గొండలనడుమ-ఖండినూగారను-
నొండుసెపమునరా-నుండురాహువుచేర-
కుండఁగముఖశశి-మండలముననధర-

కుండమునఁగడు-నిండినసుధకు-
గండిచేసితి-పండఁబాపితిఁ-
గొండెమా ! యిది-రండుభుజగవి-
ఖండుతీరుచుఁ-గొండుతగవనె॥ బంగారు॥

కీర్తనములు.

---

12. కన్నడరాగము : ఆదితాళము.

పల్లవి॥ రారామా చెలినేలరా-లేచి-రారామా చెలి॥
మేరా-నీకిదిమంచిదేరా-వేకువయయ్యెలేరా-
లోకులునవ్వెపోరా-రారాచెలినేలరా॥

1. మల్లి-విరులఁజాలవెల్లి-విరియఁగఁబాన్పుఁజల్లి-
కురుల జడలల్లి-సిరులవిలసిల్లి-త్రుల్లినదిర॥ రారా॥
2. సొక్కి-మారునిధాకఁజిక్కి-యారనికాకస్రుక్కి-
తీరనిమోహమెక్కి-నేరముసైపక్రమొక్కి-దక్కితిననె॥ రా॥
3. మేని-మెఱుఁగులఁజాలఁబైని-మెఱయఁగఁజేయుదాని-
మెఱపులమోసపోని-తెఱఁగునుగానవేని-హానియౌననె॥రా
4. మేల ? -చనవుతడవేల ? కినుకకిదివేళ ?
వినుభుజగపాల ! -ఘనులకిదివాల ? -పోలదుర॥ రారా॥

---

13. హిందుస్థాని కాఫీరాగము. అటతాళము.

పల్లవి॥ మేలమా ? -సామీ ! యేమిర-మేలమా ?
తాళఁజాలదు బాలరా-మరు-

కేళిఁగూడఁగ వేళరా-తడ-
వేలచేసెదు గోలరా-నీ
లీలనైననుఁ దేటి చూడవు॥ మేలమా॥

1. పంతమా?-సామీ! దానితోఁ-బంతమా?
చెంతఁజేరవు కోపమా?-యిసు-
మంతఁజూడవు శాపమా?-యల-
కంతుఁడే చెర పాపమా!-యా
యింతినీకయి యెంతసొక్కుర॥ మేలమా॥

2. మాటరా-సామీ! నీకు-మాటరా॥
సాటిదానితోఁ గూటమా?-నీ-
పాటివారికి వాటమా? యా-
బోటికై యారాటమా-హా!
సూటికాదది మేటివారికి॥ మేలమా॥

3. యంత్రమా? సామీ! యేమిగ?-యంత్రమా?
మంత్రిప్రగడ కులేంద్రుఁడు-కవి-
తంత్రపరమానందుఁడు-స
న్మంత్రియా భుజగేంద్రుఁడీ నీ-
మంత్రమెఱుఁగెనుదంత్ర మేలర? మేలమా॥

---

14. ఆనందభైరవిరాగము: అటతాళము.

పల్లవి॥ మ్రొక్కెద-స్వామినీకు-మ్రొక్కెద॥

1. రేపురమ్మని మాపురమ్మని-తేపతేపకుఁద్రిప్పఁబోకుర।
కాపురముఁబాసితినినీకై-యీతాపఁజాలరమారుబారిని-మ్రొ॥

2. నిబ్బరంబుగ నాదు బిగిచను-గుబ్బలం గొనికొంగిలింపర।
గొబ్బున నను నబ్బబ్బ! యీమరు-దెబ్బలకు నే నోర్వఁజాలర। మో
3. మల్లెలును విరిజాజిపూవులు-కొల్లగాఁ దెప్పించి యుంచితి।
నుల్లమిఁకరంజిల్ల నాపై-చల్లి పాపర కాముతాపము॥ మొక్క
4. చాలుఁజాలు భుజంగరావటు-చాలఁగా నిను సన్నుతించిన।
జాలమిటు సేయంగ నార-యేలరా యీకోప మేలర?॥ మో॥

15. శుద్ధతోడి రాగము: ఆదితాళము.

పల్లవి॥ ఆపలేని మోహ మేమిరా-సామిగ నాపై॥ ఆప॥
1. రేపటికి మాపటికిఁ-గోప మేలదానితోడ।
నాపలేక దానిపొందు-నమృతపుసార మొందు॥ ఆప॥
2. మనసుతీర నొక్కసారి-మారుకేళిఁగూడుమని।
మనవిచేసి వేఁడుకొన్న-మాటలాడని వానికింత॥ ఆప॥
3. ఎన్ని దినములనాఁడు-నన్నుఁజూచి నాఁడవో।
యిన్ని నాళ్లు లేని ప్రేమ-యిప్పుడేల కలిగెరా॥ ఆప॥
4. మదన జనక నేఁడు నీదు-మనసు తీరిచెదరా।
ముదముమీఱ భుజంగరావు-సదయతఁ బాలింపఁబోరా॥ ఆప॥

6. హిందుస్థానీ కమాచిరాగము. అటతాళము.

పల్లవి॥ తాళఁజాలరా-యిఁక నేఁ-దాళఁజాలరా।
జాలమేల వెన్నెలలరాజు-పలరాజుఁజేరెనిఁక॥ తాళ॥
1. చనుమానము చే-మనవి చేసినను।
మనమున నెన్నవు-మంచివాఁడవో॥ తాళ॥

2. సరసుఁడంచునిను-సరసకుఁబిలిచితిఁ।
గరుణఁజేసితాప-భరముతీర్పరా॥ తాళి॥

3. మదనుఁడుశరముల-పదనురానూరెడు।
సదరిదేకొఁగిటఁ-గదియింపఁగనను॥ తాళి॥

4. రాజనుతభుజంగ-రాయ కవిదేవ।
భూజమా! నీకీర్తి-రాజిల్లునిఁకభూమి॥ తాళి॥

---

17. హిందుస్థానీ భైరవిరాగము - అద్దాతాళము.

పల్లవి॥ సరసకురారా-సమయమిదేరా॥ సరస॥

1. పరిపరివిధములఁ-బ్రతిమాలుకొన్నను,।
చిర చిరలాడెదు-సరసుఁడవౌదురా॥ సరస॥

2. అరవిరిపానుపు-లమరిచితినిరా।
కురువముదవనము-కుదురుపఱచితిరా॥ సరస॥

3. బిగువగుగుబ్బల-పొగురనరవికెలు।
సగులఁగసాగెను-సెగలనుసైపరా॥ సరస।

5. మనవిచేకొనవేమి-మదనగోపాల।
ఘనమా! భుజంగరాయ-కవిరాజ పాలా॥ సరస।

---

18. బేహాగ్ రాగము: ఏకతాళము.

పల్లవి॥ లీలమఱువలేనే-వాని-లీల, మఱువలేనే॥

1. ఎలాగు తాళుదు-బాలామణి రో! నేఁడు।
చాలరతులచేత-సౌఖ్యముగ్గూర్చెన॥

2. నిన్నటిరేయినా-కన్నులుమూసితాఁ।
దిన్నగానిలుమని-చన్నులఁజేఁబట్టు॥ లీల॥

3. దూరముచనిల్వ-మారుకేళికిటు।
చేరమనుచునా-జారుపైటలాగు॥ లీల॥

4. తనయులవలెఁదన-దాసులఁజూచుచుఁ।
దనర భుజంగరావు-దాసు నేలువాని॥ లీల॥

---

19. ముఖారి రాగము: ఆదితాళము.

పల్లవి॥ ఓవిరిబోఁడిరో-యోర్వఁగఁజాలనె।
కావవెనన్నుఁగూడి-ఘనరతులఁదేల్చి॥ ఓవిరి॥

1. చెమ్మగిల్లునీకు-చమ్ముల నాయెదఁ।
గ్రుమ్ముచుఁగాఁగిలి-యిమ్మనివేఁడెద॥ ఓవిరి॥

2. కళలూరఁగనీఁకఁ-గాముకేళినినా।
కలవరముడుపవే-కాంతరో! మ్రొక్కెద॥ ఓవిరి॥

3. లలనామణిరో-వలసినరతులఁ।
గలలోనినుఁగూడి-సొలయుచుంటినే॥ ఓవిరి॥

4. రాజబహదరువి-రాజిభుజంగ్రావు।
పూజలఁగైకొను-భూజనప్రియుఁడనే॥ ఓవిరి॥

---

20. బేహాగ్ రాగము - ఏకతాళము.

పల్లవి॥ పలుకఁడేమే చెలి-కలికిబోధనవిని॥ పలు॥

1. కలకాలమునీ-యలుకలెయాటను।
వలపులనునవి-తలఁపులాయెఁగదె॥ పలు॥

2. వెన్నెలనాబిగి-చన్నులమోపుచు।
నున్నని నామోము-కన్నులఁజూడఁడె॥ పలు

3. విరిబంతులుపై-విసరినఁగాంతుఁడు।
మరుని కేళిమాట-మనమునఁదల్పఁడె॥ పలు॥

4. రమణిరో! భుజంగ-రావునుతిపయి।
తమిసుమశయ్యను-దార్పఁగఁజూడఁడె॥ పలు॥

---

21. హిందుస్థానీ కాఫీరాగము-అటతాళము.

పల్లవి॥ బలె! బలె! ననుఁజేరి-బాసలుచేసి।
కలికిరో! నామాట-తలఁపఁడేరాఁడే॥ బలె॥

1. అత్తరువేలనే-అలగందమేలనే।
పొత్తుమఱచిపోయి-పురుషుఁడు రాఁడాయె।
చిత్తజుబారినేఁ-జేరితి నేచెలి॥ బలె॥

•2. సారెకుఁబయ్యెద-జాఱఁదీయుచువాఁడు।
కూరిమి కౌఁగిటఁ-గోరెడువాఁడేడే।
మారు బారి నెటు-నోరుతు నేచెలి॥ బలె॥

3. సన్మానముల నెంతో-సలుపుచున్న నాపై।
మన్మనోహరునకు-మనసేమిరాకపోయె।
మన్మథుచేఁతలెటు-మాన్పుదు నేచెలి॥

4. రంగనాథుఁడుకవి-రాజభుజంగరావు।
మంగళనుతులన-న్మఱచిరాకున్నాఁడే।
యంగజుధాకకు-నాగుదు నేచెలి॥ బలె॥

22. వసంతరాగము - రూపకతాళము.

పల్లవి॥ ఎంతకాంతమే-వ-సంతబుతు॥ వెంత॥
యింతిరో! యీకనులపండు-వెపుడుఁజూడమే॥ ఎంత॥

1. కలువలదొరరేయి-కాసెవెన్నెల।
చిలుకలుకోకిలలు-చేసెరొదల॥ ఎంత॥

2. మల్లెలుచేమంతులెల్ల-కొల్లలాయెనే।
చల్లనివాయువు వెద-చల్లసాగెనే॥ ఎంత॥

3. ఝుమ్మనుచుమీనులెంతో-సాగియుఁలీలలేఁ।
దుమ్మెదలుపూవులెల్లఁ-గ్రమ్మెనాబలే! ఎంత॥

4. ఇంతవింతయౌటవా-సంతకాలము!
కాంతుఁడౌభుజంగరాయ-కవినుతింపఁడే॥ ఎంత॥

---

23. కమాసురాగము: ఆదితాళము.

పల్లవి॥ వగపేలనే? -వలదనవే॥ వగ॥

1. పగవాఁడనే-పతిదూరెడు।
వగలాఁడికి-మగఁడేలనే॥ వగ॥

2. తరుణినాతోఁ-వగవుచేసె।
చిరునగవు-చెల్లదనవే॥ వగ॥

3. మానిసికొక-మాటనాడు।
మా[illegible] వగ॥

4. రహిభుజంగ-రావు నేలిన।
మహిమవిని-మతిరమ్మనవే॥ వగ॥

---

24. బేహాగ్ రాగము : ఏకతాళము.

పల్లవి॥ విరిశరమెటు సైతురా॥

1. మరు-మురుము మనుశర-ములను బైగురిం-జొనిపికడు
సుర-మునఁగొలి పెచురు-కుమన॥ విరి॥

2. తలఁ-పులఁదనుపఁగల-వనుచునినువల-చితినిమదిఁ
గలఁ-పకురకవుఁగిలి-యిడర॥ విరి॥

3. మొగ-శన మెనాబిగి-చనులకవపాగ-రడ్డఁపకయె
సాగ-సులఁగులుకఁదగు-నటర॥ విరి॥

4. నతి-సలి పెదను బ్రతి-మాలెదనుసతి-నేలినను
మతి-భుజంగరావునుతి-పలుపు॥ విరి॥

---

25. హిందుస్థానీ కాఫీరాగము. ఆదితాళము.

పల్లవి॥ రావటరా-రాతిరియింటికి॥ రావ॥

1. భూవలయమునను-బూఁబోఁడులులేరా।
యేవనితకైన-నీవిద్ధికలదా॥ రావ॥

2. అవసరపడినీపయి-నాసచేసితినని।
చెవుకగాఁజూడఁగా-నవునటరాయేరా॥

3. చలువపన్నీటితో-జలకమాడింతున।
గ్గలసియీవేళనా-కలవరముడుపరా॥ రావ॥

4. ఘనత-భుజంగరాయ-కవిపోషకుఁడవని।
వినతులఁజేసెద-వేగరారాయిఁక॥ రావ॥

---

26. జేహాగ్ రాగము : ఏకతాళము.

పల్లవి॥ రేపనెదవేమిరా-సామినా-[illegible]మో తెల్పరా॥

1. ఈపూటకైననే-నోపలేరాసామి! ।
రేపుమాపటికె-పోపోదానిఁజేర॥ రేప॥

2. ఒక్కనాఁడుండిన-మొక్కమొలచెనో!।
యక్కడనీకున్న-మక్కువ తెలిసెలే॥ రేప॥

3. పొందుకోరెదవీవా-సుందరిఁగూడిన।
యందమంటునని-యాసఁజేసియిఁక॥ రేప॥

4. అందముకాదుగో-వింద! భుజంగరావు।
వందనంబుల-నందుకొనుమిఁక॥ రేప॥

---

27. జంఝూటిరాగము : చాపుతాళము.

పల్లవి॥ ఏమిసేతు-నెటులసైతు-నామనోహరా।
కామువిరిశరమిటుననుఁ-గాసిచేసెరా॥ ఏమి॥

1. నీమనసునన్నుఁజూచి-నీఱుకాదేరా।
కోమలులనేఁచనింత-కోరికేలరా॥ ఏమి॥

2 కరముయొాఖనంబిదెలీకుఁ-గట్టమిచ్చెద।
విరివిగానధరామృతమున-విందుచేసెద॥ ఏమి॥

3. ఆరమణివలెనిను నే-నాదరించెద।
కరుణఁజేసికఱవుతీరఁ-గొఁగిలింపరా॥ ఏమి॥

4. సారెకుభుజంగరావు-సన్నుతించెరా।
మారజనకనామీఁద-మనసునిల్పరా॥ ఏమి॥

28. హిందుస్థాని కాఫీరాగము: ఆదితాళము.

పల్లవి॥ మాయచేసినాఁడే-చెలి-మాయచేసినాఁడే॥

1. వేయసాగెసుమ-సాయకుఁడస్త్రుల।
డాయవెతలుపిఁకఁ-దీయవె యనివాఁడు॥ మాయ॥

2. మాయనిపోర మై-జారినచెమటల।
నాయపవీవన-శేరబొమ్మనివాఁడు॥ మాయ॥

3. చానరొానిము పము-జామయితోఁచెనే।
కానుకఁదేఁబోదుఁ-గాదనకనివాఁడు॥ మాయ॥

4. ధరనుభుజంగరావు-దానునిఁబ్రోచిన।
సరసునిమాటలు-వరములో! బలెవాఁడే॥ మాయ॥

---

29. బేహాగ్ రాగము: ఆదితాళము.

పల్లవి॥ ఏరామోసపోయెద-వింతలోనే॥ ఏరా॥

1. దారిఁదప్పితివో-దానియిలుకాదురా॥
యొారవాఁకిటినాకె-యుంచిపరుండురా॥ ఏరా॥

2. పరిజేరినా మేను-తడవి మాచెదవు।
మరియాదదక్కదు-మతికోపవతియాపె॥ ఏరా॥
3. ప్రాగ్దైనఁజూడవు-పోకెల్లపోయెదు।
ముద్దులుకుడిచెను-మోమాటముంచదు॥ ఏరా॥
4. ననుజేరరాకురా-ననునంటఁబోకురా।
ఘనతభుజంగరావు-కవినుతివినఁబోరా॥ ఏరా॥

---

30. హిందుస్థానీ తోడిరాగము : అద్దాతాళము.

పల్లవి॥ ఏమిరామనోహరానా-కేమితోఁచదాయరా।
కాముబారిఁద్రోచినన్నే-భామఁగూడినావురా॥ ఏమి॥
1. పండువెన్నెలలు వేసఁగి-మెండలయిమండెరా।
బొండుమల్లెపాన్పునిప్పుల-గుండముగనుండెరా॥ ఏమి॥
2. నిన్నుఁగూడువేడుకమును-చన్నెయెఱుఁగనైతిరా।
నిన్నుఁగానలేకపిదప-నన్నెఱుఁగనైతిరా॥ ఏమి॥
3. సుందరిఁబ్రతిమాలితినీదు-పొందునాకుఁగూర్పరా।
యందచుయినయిరవుమనకుఁ-బొందుపఱచినానురా॥ ఏమి॥
4. అల్ల చెప్పఁబంచితికి-మెల్లనన్నుఁజేర్పరా।
చల్లఁగాభుజంగరావు-సరసుఁబ్రోచువల్లభా! ఏమి॥

---

31. ముఖారిరాగము : అటతాళము.

పల్లవి॥ సరసకత్తెయని-సకియపలలోఁబడ-సామి-నేనేమందురా॥
1. విరిబంతులచేముంచివి-సీములోననుంచి
మురిపించితేనెతో-మోఁచేయినాకించు॥ రస॥

2. మందులమారియా-మాయలాఁడిదాని-
పొందుపాయ వేమిరా।
యందఱివినహరి-యుల్లరవాఁడనె।
సుందరాంగివలపు-సూది మొనకొలుపు।

3. పాటలాధరికి నే-పాటిప్రేమకలదో-
మాటికిలంచమురా।
కూటమిఁక నీకుఁ-గూడదు మాడుమా।
రాటఁబెట్టిబల్కో-రాటమునొనరించు॥

4. మాటికిమాటికి నిన్ను-మమతఁజూపుమన్న-
నేఁటికిదయరాదురా॥
మాటికిశ్రీవెలయు-మంత్రిప్రగడరాజ।
కోటిభుజంగరాయని-బోటిగుణమడుఁగు॥

---

32. అమీరుకల్యాణిరాగము - అద్దాతాళము.

పల్లవి॥ ఏమిసేతురా-నామనోభవా॥

1. ఏమొకాని నిన్ను-నేమఱుతునన్న।
నామనమునందు-నాటియుంటివిరా॥

2. మలయసమీరము-వడగాలియైతోఁచె।
చలువలపన్నీరు-చిలువలవిసమయ్యె॥

3. మారునిశరముల-బారికిఁబాల్పడెఁ।
గూరిదినావిధి-క్రూరతసూపెరా॥

4. మహితభుజంగ-మాన్యకవిపాలా!।
మహిమ తెలిసెరా-మాటలాడరారా॥